

Odbornik župnik Jan. Parapat dodá letošnjemu Matičnemu „Letopisu“ še kratek sestavek o nekem starinskem denarji (s podobo).

Odbornik prof. Viljem Urbas kaže odboru 5 pisanih pôl „Življenje dr. E. H. Coste“, katero obeta do konec avgusta t. l. dokončati, da pride prihodnje leto na kakih 5—6 pôlah na svetlo.

O „stenografski čitanki“ gosp. A. J. Bezenška se je ukrenilo, da z ozirom na to, da je Matica, kakor je račun preteklega leta kazal, več potrosila za izdaje knjig, nego bi bila smela in mora tedaj vprihodnje nekako varčneje postopati, za sedaj odloži založbo sicer hvalevredne knjige. Isto tako se ni mogla sprejeti „Zgodovina naroda slavjanskega“, ki jo s cirilico spisuje g. M. Majar.

Odbornik prof. Maks. Pleteršnik (v odsekovem imenu za izdavanje knjig) predlaga: naj bi se nabirala geografska imena (krajev, gorá, rek itd.) slovenski dežel, katera naj bi Matica vredila in ob svojem času na svetlo dala. V ta namen naj se odbor Matičin obrne do izobraženih domoljubov po vsem Slovenskem s prošnjo, naj bi vsak v svojem kraju nabral domača krajna imena in jih Matici poslal. — Predlog se je soglasno sprejel s tem, da bode prof. Pleteršnik osnoval načrt tacega imenika, ki ga Matica razpošlje v posamesne župnije za vpis dotičnih imen.

Predsednik dr. J. Bleiweis predlaga: naj odsek za izdavanje knjig prevdarja in prihodnji odborovi skupščini poroča: ali ne bi bilo koristno, da Matica izdá „Naučni slovník tujih besedí“, ki so dandanes navadne v znanstvenih, političnih, tehniških, trgovskih in drugih predmetih, ki jih, ker se ne dájo iz tujega jezika v slovenski jezik prestavljati in se tudi v nemškem jeziku v izvirni besedi rabijo, vsak le nekoliko omikan človek kakoršnega koli stanú razumeti mora, da mu knjiga ali časnik nista nerazumljiva. Tak naučni slovník tujih besedí naj bi prav na kratko v slovenskem jeziku razlagal pomen besede, kako se izrekuje, iz katerega jezika izvira itd. — na priliko po izgledu 5. natisa dr. Kiesewetterovega „Fremdenwörterbuch“ v nemškem jeziku. S takim slovníkom, ki naj bi obsegal kakih 15—20 pol, bi se vstrezalo učiteljem, umetnikom, obrtnikom, trgovcem, zdravnikom, duhovnikom, uradnikom, kmetovalcem, čitateljem časnikov in dr. — kratko rečeno: vsem udom slovenske Matice, katerega koli stanú. — Predlog, ki ga je predsednik z navedenimi nekaterimi besedami razjasnil, se je sprejel enoglasno in izročil odseku za izdavanje knjig v prevdarek. —

Na predsednikov nasvêt, naj bi se tudi „Matica“ vdeležila Janežičeve slovesnosti (13. avgusta), ko se bode velezasluženemu pisatelju slovenskemu stavil spominek, je odbor pritrdil in za to izročil skrb predsedniku Matičnemu.

Konečno se o razpošiljanju Matičinih knjig (po predlogu tajnikovem) določi, da se bodo društvene knjige za l. 1876. poslale le tistim udom, ki bodo do časa razpošiljanja knjig (to je, do konca letošnje jeseni) letnino plačali vsaj za preteklo l. 1875.

Po vsem tem se seja konča ob 8. uri zvečer.

Politične stvari.

Pogled na Turško bojišče.

Poklamacija generala Ranko Alimpića in Zaha Bosnjakom.

„Vi ste, dragi bratje naši, mnogo trpeli, mnogo nesreč prestali. Vaše solzé bile so tudi naše, vaše bole-

čine tiščé tudi nas. Bolelo nas je, videti vas v oblasti Turški, kri je nam vrela od jeze zavoljo krivic, ki so vam jih delali. Če tudi je to kazen za stare naše grehe, zadosti je! Dovolj je bilo nesreče in nevolje, dovolj solz in služnosti, dovolj robstva v jarmu Turškem! Več ne moremo poslušati vašega jokú in stokú, ne gledati požara vaših zapaljenih in obropanih vasi.

Tukaj smo mi v Božjem in v imenu našega velikega gospodarja Milana M. Obrenovića IV.! Tukaj smo, da vam pomoremo, da vas rešimo.

Na noge, bratje! Vsi pridite semkaj pod zastavo, ki smo jo prinesli, zastavo našo Srbsko, zastavo slavnih Obrenovičev. Vi vsi ste naši bratje, a vsi smo otroci jednega istega naroda, po naših žilah teče jedna kri, in govorimo jeden in isti jezik.

Vi bratje pravoslavni, katoličani in pa Muhamedani, vsi pridite semkaj pod naše zavetje, da složno požegnemo našega skupnega sovraga Ozmana, ki vas je mučil in ubijal in oplenil do gole kože.

Znano vam je, dragi bratje, da smo mi v stari slavni dôbi nerazdvojeni živeli v jedni državi pod svojimi kralji in cesarji. Takrat so gospodovali naši Dušan in Lazar, takrat ste dve lepi naši zemlji bili jedini kakor dve sestri jednega očeta.

Po nesreči naši privlekli so se Ozmani v naše kraje in na Kosovem izkopal se je grob naši stari slavi in svobodi. Tudi nas je razdvojil in učinil služnje in robove, in zdaj je že pet sto let, kar teptá Turek vse naše, kako nas mučé, požigajo in plenijo, koliko je vas ob imovino in onečastenih, koliko jih je izdihnilo na koléh, koliko poginilo v tamnih ječah.

A pravični Bog, oče vseh národov, noče, da bi vedno tako ostalo. On ne dovoli, da mi po vsem propademo. Kedar so bile došle muke in zlé namere, povzdignil se je naš Srbski narod v Srbiji, a na čelu njega knez Miloš, véliki ded mojega vladarja kneza Milana Obrenovića IV. Tudi naše orožje blagoslovil je Bog, in zapodili smo iz Srbije Ozmane, stare zločince in živeli sopet mirni in svobodni, kakor v svoji hiši. In še srečnejše bi bili živeli, da niste vi odtrgani od nas, da nismo morali gledati vsak dan vaše mučniško trpljenje.

Vaši vroči dnevi tonijo in naše lepo življenje gine, a še huje nas bolí, ker vas ne moremo rešiti muk niti otrei vaših solz ne moremo, ker smo dosti žrtvovali, bíjoči boj sè Ozmani. Mi smo vas tolažili, mi smo vam pomagali, in upamo, da priskočimo vam nekega dné v obrambo.

In zdaj bode prišel ta dan! Ne moremo dalje gledati nedolžne krvi, koja se že leto in dan lije med vami, ne gledati klanja in ubijanja, plenjenja in požarov; zato sem prišel v Božjem in svojega gospodarja kneza Milana M. Obrenovića IV. imenu čez Drino, da naredim konec zlim nakanam, da napravim red pri vseh narodih, da vas odrešim in osvobodim Ozmanov.

Bojeval se bodem le proti onim, koji se bodo protivili Srbski vojski, a vsem mirnim in mojim naredbam poslušnim zagotavljam, da jih bodem branil, da bodem varoval njih kočé kakor svojo, njih žene kakor matere in sestre, in njih sinove in hčere kakor svoje otroke. Oni bodo meni kakor moji in njih poštenje bode moje poštenje.

Vera je vsem brez razločka svobodna. Vsak naj živí po svoji veri in praznuje vse praznike svoje vere kakor dozda: jaz bodem vsako vero branil, kakor jo kateri sam brani in spoštuje.

Pridite nam, bratje, na srečanje in ne bojte se ničesa! Podajte nam roké, tudi mi jih podajamo vam, kot bratom po rodu. Starci, žene in otroci, in kar je

slabega in nejakega, vse naj ostane mirno domá, naj delajo in ničesar naj se ne bojé; a drugi, ki ste zdravi in krepki, stopite na noge in primite za orožje, da se združeni borimo zoper našega starega „dušmanina“ in rabeljna, proti Ozmanu. Vsi na noge, pravoslavni, katoličani in Mohamedani; na noge vsi, da se kakor složni in srečni bratje osvobodimo in da skupno in bratsko svobodno živimo, braneč in spoštujoč jeden drugemu mater, premoženje in vero.

Na noge, bratje! V imenu mojega gospodarja kneza Milana prinašam vam svobodo, pravico in prosveto. Ako nas bratski sprejmete, dobro bode vam in nam, ako bode trdi — vedite, da bodem zapalil vsako kočo, iz katere se bode zaslíšal strel, in streljal se bode vsakdo, ki sproži puško na nas; vsakoga bodem silno ostro kaznoval, ki se bode ustavljal mojim naredbam; a kakor bodem ubogljivim človešk, tako bodem oster proti upornikom, podpihovalcem in ubežnikom.

Še enkrat vas vse bratski kličem pod zastavo našega druzega gospodarja kneza Milana M. Obrenovića IV., katero je razvil, da prestriže zarote, uniči tiranstva in nasilja in da nam izvojskuje svobodo.

Složno naprej, bratje, z nami in našim gospodarjem in z nami bode gospod Bog in njegova pravica.“

V Bosniji junija meseca 1876. leta.

Adresa generalu Černajevu.

Moskovski slovanski odbor je poslal telegrafično generalu Černajevu naslednjo zaupnico:

„Zlatna Moskova, stolica carska in kraljica vseh Ruskih mest pošilja Tebi in Tvojim vojakom, našim svobodoumnim bratom, najsrčnejše pozdrave. Naprej zatorej, slavni junak in premagalec silnega Samarkanda!

Naj se zopet zablíščí nepremagljivi častni križ na stolpu sv. Sofije! V njegovem svitu naj otamní leskot polumeseca kakor se staja vosek pri ognji. Tvoja zmaga je tudi naša zmaga! To geslo nabaja v prsih vsacega živega Rusa najgorkejši odziv. Mi Ti bodemo v vseh obzirih pomočniki; denarjev, orožja in milijonov slovanskih src Ti ne bode treba pogrešati. Vse smo Ti pripravljeni žrtvovati, kar zaslučuje zavest in misel Slovanstva!

A ko bi promenljiva bojna sreča strategično Tvojo znanost in neustrašljivost hrabrih balkanskih sinov izdala, bodi uvršten, da hočemo mi, národ Ruski, storiti, kar zahteva naša čast in kar nam zapoveduje naš národni, verski spomin. Na pogoriščih vasí in mest in pri truplih sovragov naših podatí hočemo Tebi in bratom našim na Balkanu železno svojo roko!

Nadjamo se, da prijateljske države, ki so nam obvezane s svojo blagodarnostjo, nas ne bodo izdale, da izpeljemo misel, pri kateri nam mora pomagati sam Bog. A ko bi nas vse izdalo, — ko bi šli v nasprotnikov tabor celó oni, ki jih imamo za svoje prijatelje, ne ostaja nam družega, nego da se od snežnih vrhov Sibira do palmovih bregov Črnomorskih, od ustja Amura do reke Visle lotimo meča; in le, ako pade 100.000.000 Rusov, mógli bodo neprijatelji na novo zakovati v lance. Slava ideji slovanski! Slava národni Rusiji!“

Bolgarski list „Den“,

ki izhaja pred nosom Turške cenzure, je prinesel naslednji dopis iz Vidina:

„Kar naše vasí trpé od Črkesov in bašibozukov, ni mogoče popisati. Španjska inkvizicija ni bila senca proti sedanjemu trpljenju mirnih Bolgarskih vasí. Tù imate dokaze: Pred nekaterimi dnevi je zajelo več Čr-

kezov*) dva pastirja v neki vasi blizo mesta, a ni jim bilo dovolj, da so njima odvzeli ovce, temuč iz same hudobnosti so pretepli pastirja, da je eden ostal mrtev na mestu. V neki drugi vasi blizo Donave so prinašali Črkezi strašne grozovitosti. Povezavši starce in starke lotili so se kakor divja zverina v svoji strasti žen in deklet. Eden izmed te živinske drhali, nenasiten samo s tem, obesi neko dekle za noge in jo začne rezati kakor ovco! Pri tem barbarskem prizoru je največ tja dospelih mož in žen, nemogoče drugače se rešiti, poskakalo v Donavo, a druge so posekali divji, razuzdani Črkezi. To so resnični prigodki, za katere sem vam porok s svojo glavo. Ko bi vam hotel popisati vsa hudodelstva te zverine, potreboval bi nekatere dni; a le to vam naznanjam, da, kedar Črkezi pridejo v kako vas, se najprej loté mirnih kóč. Hipoma se začuje tožni jók žen in otrók, a nikdo jih ne sliši, in v kratkem času je zopet vse tiho. Pa kaj se je godilo? Meč, puška in jataganso govorili, ogenj pa dokončal.“

Mnogovrstne novice.

* *Krvav dež se je vлил 14. t. m. čez mestice Kovno na Poljskem.* Iz Varšave se 17. dne t. m. piše, da nikjer manj kakor v Kovnu ljudstvo ne verjame, da se bodo Turške homatije brez silne vojske poravnale. In ko je omenjeni dan s črnih oblakov začel rdeč dež liti, kričalo je iz sto in sto grlov: „to je kri; to pomeni vojsko, smrt, kugo!“ in strah je potrl vse prebivalce, dokler ni duhovščina s prižnic ljudstvo podučila, da prikazen ta ni nič prečudnega, ampak prav navadna stvar, da tedaj ne pomeni ne vojske ne krvi. Z drobnogledom napravljena preiskava res prav krvave deževnice je pokazala, da je dežju primešano bilo neizmerno veliko rdečih nitkastih gliv (gobic), ki jih je nekod vihar v zrak vzdignil, kjer so se v dežji raztopile in potem na zemljo padle.

* *Z viteškim križem častne legije (Ehrenlegion),* ki ga delí Francoska vlada posebno zasluženim možém, so zdaj ovenčane 3 nune na Francoskem, namreč: prednica nunskega samostana Esperance v Nancy-u, — prednica charité sester v Touluzu in pa prednica usmiljenih sester sv. Jožefa v Guadeloupu. Vse te gospé so prejele častni red za velike zasluge milosrčnosti svoje.

Naši dopisi.

Iz Zagreba 18. julija. K. (*Letina in vinstvo na Hrvaškem.*) Uže smo mislili i se bali, da nam je dolgotrajno, skor neprestano deževje po pregovoru „blatno leto gladno leto“ vse „frunte“ vničilo, da bodemo imeli „hudo leto“. Vendar pomladansko deževje je vsaj pri nas to dobro imelo, da je rastlinstvo naglo v vis poglalo. Ko so se oblaki pretrgali i topli solnčni dnevi nastopili, pokazalo se je, da vse lepo kaže. Zlasti kuruza je, da ne more lepša biti. Ljudje uže dolgo ne pomnijo tako bogatega leta, kakoršno bo letošnje. Kuruza je uže začela metljice delati. Moja kuruza je na prahi. Lansko se je celina skrčila, spomladi praha preoral, in kuruze je na njej, da bi jo kar gledal. — Sená je dosta, pa tudi še dosta na senokoših. Vreme

*) Čerkezi (Cirkezi) bivajo v Cirkaziji ali Čerkaziji, ki je dežela Azije na severni strani Kavkaza, in stanujejo v 8 okrajih. Sami se imenujejo Adehi, to je, ljudi, ki prebivajo v soteskah; Turki in Tatarji pa jih imenujejo čerkeze, to je, ljudi, ki glave režejo. Strašanski divjaki so, vere pa Muhamedanske; Čerkazke pa so jako krasne, zato posebno priljubljene Turškim haremom.